

B 326/välfärd

Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta
Liitteet Pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelma 2019–2022

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee
**ministerineuvoston ehdotusta
pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelmaksi 2019–2022**

Ehdotus

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se toteuttaa pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelman 2019–2022 Pohjoismaiden neuvoston näkemykset huomioon ottaen.

Taustaa

Nykyinen pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelma 2015–2018 *Yhdessä tasa-arvon puolesta – vahvempi Pohjola* päättyy tänä vuonna, ja parhaillaan laaditaan uutta monivuotista yhteistyöohjelmaa.

Pohjoismaiden neuvoston Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnalla oli keväällä jo aikaisessa vaiheessa mahdollisuus tuoda esiin näkemyksensä ohjelmaehdotuksesta, jonka lopullinen versio tulee nyt valiokunnan käsittelyyn eri tahojen vaikutettua sen muotoutumiseen.

Yleisiksi painopistealueiksi ehdotetaan seuraavia:

- Tulevaisuuden työelämä ja kasvu
- Hyvinvointi, terveys ja elämänlaatu
- Valta ja vaikutusmahdollisuudet
- Ulospäin suuntautuva ja näkyvä tasa-arvopoliittinen yhteistyö
- Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen.

Ehdotuksen odotettavissa olevat vaikutukset

Yhteistyöohjelma liittyy lähinnä YK:n Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteeseen viisi, joka koskee tasa-arvoa (*Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia*). Yhteistyöohjelma liittyy myös tavoitteeseen kahdeksan, joka koskee ihmisarvoisia työehtoja ja talouskasvua, sekä tavoitteeseen kolme, joka koskee terveyttä ja hyvinvointia.

Valiokunnan näkemykset

Aktiivinen tasa-arvopoliitiikka ja tasa-arvoisen yhteiskunnan tavoite ovat tunnusomaisia Pohjoismaille ja pohjoismaiselle hyvinvointimallille. Vaikka Pohjoismaat ovat kansainvälisessä vertailussa edelläkävijöitä, tasa-arvoisen yhteiskunnan saavuttamiseen on vielä matkaa.

Pohjoismaiden neuvosto painottaa Pohjoismaiden ministerineuvoston sektorienvälisen yhteistyön tärkeyttä tasa-arvotoimien edistämiseksi muun muassa työelämä- sekä sosiaali- ja terveysalalla. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen (yhteistyöohjelman kuudes painopistealue) johtaa siihen, että kaikilla muillakin Pohjoismaiden ministerineuvoston osa-alueilla edistetään Pohjoismaiden kehittämistä tasa-arvoisemmiksi yhteiskunniksi.

Yhteistyöohjelmassa määritellään kauden 2019–2022 poliittiset painopistealueet. Pohjoismaiden neuvosto kokee ehdotetut painopistealueet tärkeiksi ja tukee työtä työmarkkinoiden sukupuolisen eriytymisen ehkäisemiseksi. Pohjoismaiden neuvosto pitää myös tärkeänä kysymystä palkattoman hoivatyön vastuun jakautumisesta ja sitä, miten se vaikuttaa naisten ja miesten tasa-arvoisiin mahdollisuuksiin osallistua työmarkkinoille (painopistealue *tulevaisuuden työelämä ja kasvu*). Pohjoismaiden neuvosto toivoo, että sukupuolen mukaan jakautuneiden työmarkkinoiden ehkäiseminen kaventaisi sukupuolten välistä palkkakuilua. Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta seuraa kiinnostuneena Islannin samapalkkaisuustodistusjärjestelmää, joka toivottavasti voidaan jalostaa yhteispohjoismaiseksi järjestelmäksi samapalkkaisuuden edistämiseksi koko Pohjolassa.¹

Lisäksi on tärkeää edistää ohjelman toista painopistealuetta *hyvinvointi, terveys ja elämänlaatu* ja parantaa terveys- ja hoivapalvelujen saatavuutta terveyden- ja vanhustenhuollossa sekä toimia aktiivisesti seksuaalista häirintää ja kaltoinkohtelua vastaan ja erityisesti saada aikaan sukupuoleen perustuvan väkivallan nollatoleranssi.

Pohjoismaiden neuvosto suhtautuu vakavasti seksuaaliseen häirintään, väkivaltaan ja kaltoinkohteluun, joiden laajuus paljastui MeToo-liikkeen myötä. On erittäin tärkeää, että me Pohjolassa otamme oppia toisiltamme ratkaistaksemme nämä ongelmat, joita on yhteiskunnan kaikilla tasoilla.

Pohjoismaiden neuvosto on antanut monta suositusta² Pohjoismaiden ministerineuvostolle erilaisten häirintätapausten ja lähisuhdeväkivallan ratkaisemiseksi ja on siksi tyytyväinen siihen, että kyseiset tärkeät teemat kuuluvat jatkossakin pohjoismaiseen tasa-arvoyhteistyöhön.

Valta ja vaikutusmahdollisuudet on yhteistyöohjelman kolmas painopistealue. Monet kansainväliset vertailut ovat osoittaneet, että vallan ja johtajuuden tasaisempi jakautuminen sukupuolten välillä hyödyttää yhteiskuntaa, sillä se parantaa yritysten kannattavuutta ja yhteiskunnan tuloksellisuutta yleisesti.

¹ Katso jäsenehdotus A 1735 laajennetusta samapalkkaisuustodituksesta: <https://www.norden.org/fi/node/17894>.

² Lähisuhdeväkivalta: <https://www.norden.org/fi/node/17801>, erilaiset häirintätapaukset: <https://www.norden.org/fi/node/17798>, <https://www.norden.org/fi/node/17837>.

Pohjoismaiden neuvosto panee merkille, että *miehet ja maskuliinisuudet* tuodaan esiin uutena painopistealueena, jota ei ollut mukana vielä yhteistyöohjelman luonnoksessa. Tasa-arvossa on kyse naisten ja miesten yhtäläisistä mahdollisuuksista, ja siksi onkin tärkeää osallistaa molemmat sukupuolet tasa-arvotyöhön. Tässä työssä keskitytään sel-laisiin teemoihin kuin miehet ja koulutus, miehet ja vanhemmuus sekä tutkimus ja tieto.

Pohjolalla on kansainvälisesti tärkeä tiennäyttäjän rooli, johon viides painopistealue *ulospäin suuntautuva ja näkyvä tasa-arvopoliittinen yhteistyö* liittyy. Pohjoismaiden mi-nisterineuvosto saa tässä tukea Pohjoismaiden neuvostolta, joka on myös nostanut kan-sainvälisessä strategiassaan tasa-arvon yhteistyökumppanien kanssa keskusteltavaksi keskeiseksi teemaksi. *The Nordic Gender Effect at Work* -aloitteeseen liittyvä yhteistyö on tärkeää, sillä sen avulla jaetaan muulle maailmalle Pohjoismaiden kokemuksia ihmis-arvoisista työehdoista ja tasa-arvosta. Tämä liittyy myös tiiviisti YK:n kestävästä kehityk-sen tavoitteisiin. Uutena asiana on nyt myös otettu mukaan mahdollisuus käyttää poh-joismaista yhteistyötä yhteisenä perustana EU:n tasa-arvoalalla, mikä on mielenkiintoista ja toivottavasti vahvistaa tasa-arvoalan EU-yhteistyötä.

Nuukissa 13. syyskuuta 2018

Axel Jonsson (ÅF)

Bente Stein Mathisen (H)

Erlend Wiborg (FrP)

Guðmundur Ingi Kristinsson (Flf)

Jenis av Rana (Mfl.)

Karen J. Klint (S)

Kimmo Kivelä (sin.)

Krista Mikkonen (vihr.)

Lennart Axelsson (S)

Maria Stockhaus (M)

Nina Sandberg (A)

Steinunn Þóra Árnadóttir (VG)

Ulf Leirstein (FrP)

Vapaa Pohjola -ryhmän varauma valiokunnan mietintöön

Vapaa Pohjola -ryhmän mielestä jokaisella on oikeus tehdä omat koulutus- ja ammatin-valintansa ja on sitä mieltä, että tasa-arvotyön lähtökohtana tulee olla yhtäläisten mah-dollisuuksien ja tiedonsaannin tarjoaminen sen sijaan, että keskitytään yhtäläiseen lop-putulokseen. Emme ole valiokunnan tavoin huolissamme mies- tai naisvaltaisten alojen olemassaolosta työmarkkinoilla, kunhan tämä on seurausta vapaista valinnoista, jotka perustuvat riittävään tiedonsaantiin. Olemme eri mieltä myös siitä, että eripalkkaisuuden ongelma ratkaistaisiin tasaamalla miesten ja naisten määrää eri aloilla, sillä tämä lu-jittaisi näkökulmaa sukupuolen vaikutuksesta palkkaan. Muilta osin tuemme yhteis-työohjelmaa sen nyky muodossa.

Vapaa Pohjola ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se toteuttaa pohjoismaisen tasa-arvosektorin yhteistyöohjelman 2019–2022 Pohjoismaiden neuvoston näkemykset huomioon ottaen lukuun ottamatta kohtaa työmarkkinoiden sukupuolista eriytymistä vastaan toteutettavista toimista pai-nopistealueella *tulevaisuuden työelämä ja kasvu*.

Nuukissa 13. syyskuuta 2018

Mika Raatikainen (ps.)

Paula Bieler (SD)